

Україна 2026–2030: або озброєний мир, або системний розпад

Віктор БЕДЬ

доктор богословських наук, доктор юридичних наук,
професор

Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових
досліджень Карпатського університету імені Августина
Волошина

м. Ужгород

16 липня 2026 року

Україна вступила в найнебезпечніший період своєї новітньої історії. Станом на середину 2026 року сукупна дія зовнішнього воєнного тиску та внутрішнього інституційного виснаження створила критичну загрозу для суверенітету й життєздатності української держави. Без докорінної зміни нинішньої моделі управління, оборони та розподілу ресурсів Україна до кінця 2030 року неухильно наблизатиметься до межі

системного розпаду. Цього ми не маємо допустити.

Період від середини 2026 року до кінця 2030 року стане визначальним для майбутнього України. Саме на цей час припадають політичні та виборчі цикли у США й державах Європейського Союзу, від яких значною мірою залежатимуть обсяг, характер і сталість зовнішньої підтримки нашої держави. Часу на самообман і заспокійливі міфи більше немає.

I. Матриця загроз до кінця 2030 року

Криза Сил оборони та військового управління

Головна загроза боєздатності армії — не просто нестача людей, а стрімке вимивання професійного хребта війська: досвідчених сержантів, командирів взводів і рот, молодших офіцерів та бойових медиків. Якщо політична лояльність до владного центру й надалі переважатиме над військовою меритократією — добром і просуванням за бойовими заслугами та професійною компетентністю, — армія втратить здатність своєчасно адаптуватися до нових викликів.

Прямим наслідком цього є катастрофічне зростання випадків самовільного залишення частин (СЗЧ) та дезертирства. Феномен СЗЧ у 2026 році — це руйнування суспільного договору між бійцем і державою. Примусова мобілізація без чітких, законодавчо встановлених термінів служби та ротацій веде до внутрішнього надлому. У перспективі до кінця 2030 року це загрожує раптовим обвалом окремих ділянок фронту.

Ситуацію погіршує корупція у сфері ВПК, тилового забезпечення та будівництва оборонних ліній. Під час війни це не просто фінансовий злочин, а фактичне мародерство та прямий підрив обороноздатності держави, що випалює мотивацію військових в окопах.

Стратегія ворога: керований хаос та агентурна

мережа РПЦ

У перспективі до 2030 року спецслужби Російської Федерації (ФСБ, ГРУ) фокусуватимуться на стратегії «керованого вибуху» всередині України. Ворог намагатиметься розколоти суспільство за лінією «фронт–тил», використовуючи корумпованих чиновників, деструктивні елементи в правоохоронних органах та радикалізовані групи під гаслами боротьби зі «зрадою».

Росія діє не сама — вона спирається на стійку коаліцію авторитарних держав: КНДР (постачання снарядів і ракет), Іран (технології БПЛА) та Китай (постачання мікросхем, верстатів із ЧПУ та компонентів подвійного призначення).

Важливим інструментом російського впливу залишається інфраструктура так званої Української Православної Церкви Московського патріархату, яка зберігає системні канонічні, кадрові та світоглядні зв'язки з Російською Православною Церквою. Її розгалужена, легально оформлена організаційна мережа становить системний інтерес для російських спецслужб, передусім ФСБ і ГРУ, та використовується для інформаційно-психологічної, розвідувальної й підривної діяльності. Йдеться не про свободу совісті та віросповідання окремих громадян, а про загрозу використання релігійної інфраструктури як каналу російського впливу, зокрема для поширення капітулянтських наративів, сформованих у руслі ідеології так званого «русского міра».

Фінансова залежність і бюджетне штучне дихання

Державний бюджет України фактично втратив суверенітет. Україна критично залежить від зовнішнього бюджетного фінансування. Десятки мільярдів у доларовому еквіваленті, надані західними партнерами щороку, забезпечують фінансування значної частини невійськових державних видатків. Наша фінансова система фактично підключена до зовнішнього апарату штучного дихання.

У разі зміни політичного курсу у Вашингтоні або Брюсселі та скорочення допомоги хоча б на 30–40% Україна зіткнеться з масштабним бюджетним розривом, загрозою дефолту, різкою девальвацією гривні, поверненням до емісійного фінансування та частковим паралічем державного апарату.

Демографічна пустеля

До 2030 року мільйони українських біженців остаточно інтегруються в суспільства країн ЄС і США.. За моїм сценарним розрахунком, у разі збереження нинішньої міграційної динаміки, низької народжуваності та тривалої війни населення на підконтрольній Україні території до кінця 2030 року може скоротитися до критичних 22–24 мільйонів осіб. Водночас різко зросте частка непрацездатного населення та навантаження на тих, хто працює і сплачує податки. Держава з таким демографічним профілем не зможе без масштабної зовнішньої підтримки одночасно фінансувати оборону, соціальну систему та власне відновлення.

II. Політичне перезавантаження та конституційна відповідальність влади

Чинна модель державного управління, що спирається на парламентську монобільшість і Кабінет Міністрів, який діє переважно ситуативно й постфактум, а не на випередження, повністю вичерпала свій ресурс. Реальні центри ухвалення ключових державних рішень значною мірою перемістилися за межі конституційно визначеної системи органів влади. Владний вплив сконцентрувався в Офісі Президента України, який за своїм правовим статусом є лише допоміжним органом, а також у колі необраних радників, медійних технологів та олігархічних лобістів, які впливають на державну політику без належної публічної підзвітності й персональної відповідальності.

Конституційна відповідальність і наступність президентської влади

Якщо системні прорахунки в управлінні державою, непрофесійні рішення в умовах війни та наростання внутрішнього політичного напруження створюють загрозу втрати керованості країною, закономірно постає питання про політичну відповідальність і конституційне оновлення вищої державної влади, включно з посадою чинного Президента України Володимира Зеленського. Неналежне управління або втрата суспільної довіри самі по собі не є конституційними підставами для дострокового усунення Президента, однак можуть зумовити політичну вимогу його добровільної відставки, докорінного переформатування виконавчої влади або проведення нових президентських виборів у законний спосіб.

Конституція України передбачає дострокове припинення повноважень Президента лише в разі його відставки, неспроможності виконувати повноваження за станом здоров'я, усунення з поста в порядку імпічменту за державну зраду або інший злочин чи смерті. У разі дострокового припинення президентських повноважень виконання обов'язків глави держави до обрання і вступу на посаду нового Президента покладається на Голову Верховної Ради України.

Якщо війна набуде затяжного характеру, держава має завчасно опрацювати законодавчу модель безпечного проведення прямих загальнонаціональних президентських виборів із забезпеченням рівної участі військовослужбовців, громадян України за кордоном, внутрішньо переміщених осіб і жителів прифронтових територій.

Уряд національного порятунку

До створення законних і безпечних умов для загальнонаціонального волевиявлення невідкладним механізмом політичного перезавантаження має стати конституційне переформатування

Кабінету Міністрів України та формування Уряду національного порятунку, відповідального перед Верховною Радою України. Його створення має передбачати такі першочергові заходи:

1. **Ліквідація «паралельних кабінетів»:** Повне усунення необраних фаворитів від ухвалення державних рішень. Кожне рішення уряду повинно мати чіткого, юридично відповідального автора.
2. **Формування технократично-військової коаліції:** Створення надзвичайного Уряду національного порятунку. До нього мають увійти професійні антикризові топменеджери, лідери оборонної промисловості, авторитетні військові командири та визнані лідери громадянського суспільства, позапарламентських державницьких політичних партій та волонтерського руху. Критерій добору — професійна спроможність діяти в кризових умовах, а не особиста лояльність.
3. **Надзвичайний мандат:** Проведення тотального аудиту оборонних витрат, оптимізація та скорочення цивільного держапарату, стабілізація мобілізації через прозорі правила та репрофілювання всіх вільних ресурсів на потреби оборони й фортифікації.

III. Стратегія «Озброєного миру»: Шляхи виходу з війни

Головний самообман, який ми маємо відкинути: Україна не здатна вийти на кордони 1991 року виключно воєнним шляхом у класичній війні на виснаження, зважаючи на колосальний ресурсний потенціал Російської Федерації та її союзників. Відмова від цієї ілюзії не означає відмови від територіальної цілісності України; вона означає відмову від способу ведення війни, який виснажує державу швидше, ніж наближає стратегічний результат.

Нам потрібна асиметрична стратегія: зберегти державу, стабілізувати фронт і впродовж наступних 12–36 місяців домогтися припинення активної фази війни — без юридичної капітуляції.

Реальний перехід на воєнні рейки та ліквідація моделі «двох Україн»

Неприпустимо, коли одна частина країни стікає кров'ю, а інша — безтурботно «фестивалить» та веде довоєнний спосіб життя.

- **Трудова мобілізація тилу:** Заморожування всіх некритичних цивільних видатків та розважальних заходів. Запровадження обов'язкової, але оплачуваної трудової участі немобілізованого працездатного населення в будівництві оборонних укріплень та роботі підприємств військово-промислового комплексу.
- **Податок на розкіш:** Запровадження жорсткого збору (50–70% від вартості) на предмети розкоші, елітні авто та преміальне споживання під час воєнного стану, з автоматичним спрямуванням коштів на виробництво новітньої зброї, балістичних ракет, дронів та систем радіоелектронної боротьби (РЕБ) для передової.

Доктрина «Українського валу»

Перехід Сил оборони до стратегічної, глибоко ешелонованої довгострокової оборони. Відмова від наступальних операцій із високими людськими втратами заради політичної картинки. Будівництво надпотужних бетонованих ліній захисту, максимальне насичення фронту технологіями (роботизовані платформи, автоматизовані вогневі комплекси, сенсорні мережі). Наша мета — обмінювати бетон, метал і технології на людський та технічний ресурс ворога, зберігаючи життя українських військовослужбовців.

Гарантії безпеки поза формальним членством у НАТО

Якщо вступ до Альянсу заблоковано, Україна має вимагати від партнерів реалізації концепції «**Розширеної статті 5**»:

- **Двосторонні пакти з ядерними державами:** Підписання угод із США, Великою Британією та Францією про автоматичне застосування заздалегідь погодженого комплексу військових

заходів, зокрема залучення авіації та протиповітряної оборони партнерів, у разі порушення ворогом майбутньої лінії припинення вогню.

- **Військові контингенти-запобіжники (англ. tripwire force - так звані «сили-розтяжки», чия присутність гарантує автоматичне втягнення держав-союзників у повномасштабну війну в разі повторного нападу на Україну):** Розміщення на підконтрольній території України військових підрозділів країн-партнерів із навчальними, інженерними та логістичними функціями. Будь-яка нова спроба прориву РФ автоматично означатиме напад на громадян країн НАТО.
- **Економічна фортеця в Європейському Союзі (ЄС):** Прискорена інтеграція українського оборонно-промислового комплексу, енергетики та логістики в єдиний ринок ЄС. Неокупована Україна має стати східним форпостом європейської безпеки.

Фіксація припинення вогню без юридичної капітуляції

Україна має бути готовою до політичної фіксації припинення бойових дій уздовж фактичної лінії фронту за моделлю довготривалого озброєного перемир'я.

- **Правовий статус:** Жодного юридичного визнання окупації територій. Де-юре Автономна Республіка Крим, місто Севастополь та окуповані частини Донецької, Луганської, Запорізької й Херсонської областей залишаються невіддільними частинами території України. Де-факто бойові дії зупиняються задля збереження людського потенціалу, державного ядра та економічної спроможності України.
- **Умови перемир'я:** Санкційний тиск на Російську Федерацію не знімається, а припинення вогню використовується виключно для тотального переозброєння та відновлення демографічного потенціалу під фінансовою парасолькою Заходу. Перемир'я без озброєння буде лише паузою перед новою війною, тоді як озброєний мир дасть шанс на відродження і тривалий мир.

Жорстка внутрішня санація

- **Ліквідація п'ятої колони:** повна заборона діяльності в Україні структур так званої УПЦ МП (структурного підрозділу Російської Православної Церкви в Україні) в адміністративному і судовому порядку за спрощеною процедурою, націоналізація їхнього майна та передача релігійних споруд Православній Церкві України або державі. Арешт і засудження єпископів, представників духовенства та чиновників, причетних до колабораціонізму та державної зради.
- **Надзвичайна відповідальність за воєнну корупцію:** запровадження найсуворішої кримінальної відповідальності, аж до довічного позбавлення волі з повною конфіскацією незаконно набутого майна, за найтяжчі корупційні злочини у сфері оборони та державних закупівель під час воєнного стану. Поки солдат на фронті платить за помилки системи власним життям, відповідальність чиновника в тилу не може обмежуватися простою відставкою.

IV. Стратегічний вердикт

- Продовження війни без чіткої та реалістичної зміни стратегії, за якої Україна втрачає людські ресурси швидше, ніж здатна їх відновлювати, є прихованою дорогою до поразки та системного розпаду на користь агресора.
- Озброєний мир — це не капітуляція. Це перехід держави у режим високотехнологічної фортеці, яку неможливо підкорити ні воєнною навалою, ні внутрішнім розколом.
- Вибір у горизонті 2026–2030 років уже не стоїть між жорсткими та м'якими рішеннями. Вибір стоїть між жорсткою, професійною перебудовою державного організму та його повільним, але неминучим згасанням. До кінця 2030 року йтиметься вже не про жорсткі чи м'які рішення, а про вибір між жорсткою професійною перебудовою державного організму та його повільним, але неминучим згасанням. Або Україна сама

стане неприступною фортецею — або ворог і час перетворять її на спустошену периферію між чужими центрами сили.